

בין הכושעים המסוכנים יום מאבצר תל-מונד? שייסי!!!

מתקשר עם סוחר ברכוש גנוב. יחד עם היה מסייר בחנויות בדים, בוחר את הסחורה היקרה שהסוחר רצה בה. הוא היה מקפיד מאוד לגנוב רק את הסחורה הדרושה.

בכל הזדמנות שהמשרה היתה מנסה לעצרו, היה חדר מגלה התנגדות גואשת. פעם דקר את סמל המשרה הקשיש אלברט מורחי, בפעם אחרת, כשכבא הסמל יעקוב סלבי, מטובי השוטרים במשרת-ישראל, לעצרו, שלף חדר אקדה, פירק מהסמל את נשקו והתחמק. בפעם נוספת התנגד בכוח לסמל יעקב ארוסי וניסה לירות בו, ארוסי הצליח להוציא מידו את האקדה, זכה על-כך בציון לשבח.

משום מה, הרגיש חדר את עצמו ברע מאוד בכל פעם שחופשתו היתה נשללת ממנו. הוא ראה בחברה את שונאתו, ב' שוטרים — אויביו האישיים. כי מזה 15 שנה חי חדר חיים של גורף ומתחבא, ללא עזר בכפו. לדעתו, כמוכן.

ישיבותיו התכופות בבית-הסוהר והיית המחתרת שלו לא מנעו ממנו לשאת אשה ולהוליד שני בנים. אולם כשישב תקופת מה בבית-הסוהר, ושמע כי אשתו בוגדת בו עם קלאג'י, מלך-האגרוף של שכונת התקווה, נתן לה גט. כשיצא מבית-הסוהר

אקרחה חרד. גנטסטר במהדורה ישראלית, אחד מאיליו הנערצים ביותר של נוער שכונות תל-אביב, מארגן הבריחה האחרונה, טרם נתפס.

שלח את אחד מבני כנופיתו, שדקר את קלאג'י 21 דקירות סכין.

המשרה ניסתה להחזיר אותו למוטב. הקצין ארעזו בקשיבו עזר לתוך בינו לבין הורי יפהפיה, שחדר רצה לשאתה. סודרה לו עבודה קבועה. לכאורה היה נראה כי חדר החליט לחיות חיים ישרים, אולם באחו הימים, לפני כשלוש שנים, גננס משמר משרה בקרבי-ריות עם קבוצת גנבים, שניסתה לשדוד בסביבת רחוב הי שמונאים.

חדר נתפס, נדון לשמונה שנות מאסר. בכל פעם היה מכריז כי באחו הימים יברח וינקום בחבריו שהסגירוהו, ובאלה המנסים לפתוח את אשתו. בעת נסיון הבריחה, לפני שנה, מבית-הסוהר ברמלה, היה חדר אחד היוזמים. הוא נשפט לשנת מאסר נוספת, הועבר לתל-מונד.

סוחר כפות לעין

אכי שטייטוב (23) הוא בעל פנים ילדותיים, נראה כילד שגידולו נעצר לפתע. עם זאת הוא ערמומי ופיקח מאוד. זאכי הוא בן למשפחה ממוצא מרוקאי, לילד העיר העתיקה בירושלים, שאביו נפטר עליו בגיל צעיר.

לפני חמש עשרה שנים עבר עם אמו ואחיו, חלקם עבריינים מועדים גם הם,

לתל-אביב. כאן עבר בהדרגה את כל שלבי סולם העבירות והפשעים. זאכי הצטרף לקבוצת פושעים בהנהגתו של מומחה לפריצות, הידוע בשם "מוניקי", שהוא אחיו של אדם התופס עמדה חשובה במנגנון המדינה, ושאינו עצור עכשיו. יחד היו מבצעים פריצות וגניבות.

הוא נתפס לפני שלוש שנים יחד עם "מוניקי", לאחר ששדדו סוחר עיראקי, כפי תורה ערום לעמוד חשמל בכביש הטייסים. זמן קצר קודם לכן נעצר זאכי באשמת השתתפות ברצח השומר פינקלשטיין בדרך יפו, מעשה שהבורח אהרון כהן יושב עכורו במאסר. אולם זאכי זוכה מחוסר הוכחות.

עבור שוד הסוחר, אותו ביצע זאכי יחד עם מוניקי, נידון לשמונה שנות מאסר, נשלח לבית-הסוהר בתל-מונד.

גאוניות פשוטה

רית-הסוהר בתל-מונד נחשב כי חמור בבית-הסוהר בישראל. בניין המשרה מסוג טיגארט שוכן על גבעה, מוקף גדרות-תיל גבוהות ורחבות, מיגדלי שמירה וזרקורים. מסביב לגבעה משתרעים שטחים חשופים, שאין שום אפשרות להסתתר בהם.

גם המשרה ותנאי הבטחון בתל-מונד הם הקשים ביותר. לבית-סוהר זה, בעל יכולת קיבול של כמאתיים אסירים, נש' לחים רק פושעים שנדונו לחמש שנות מאסר ומעלה, כולל נדונים למאסר-עולם.

מבחינה תיאורטית, קשה מאד הבריחה מתל-מונד, ומאז קום המדינה נעשה רק נסיון כושל אחד לברוח ממנו. רק מוח גאוני, מסוג זה של הסרן פונטיין בסרט הצרפתי נדון למות בוח, מסוגל היה לחשוב על תכנית בריחה מסוהר זה. בריחתם של חמשת האסירים לא אורגנה לפי תכנית גאונית. יתכן שהגאוניות היא הפשוטה שבה: שכן הבריחה נערכה לאור היום, דרך הזית בית-הסוהר, בין מגדלי השמירה והסוהרים המזויינים, מבעד לגדרות תיל, ללא שום אמצעי סיוע.

אם למרות כל אלה הצליחו חמשת האסירים לצאת מתוך חומות המיבצר, ושניים מהם לא נתפסו עדיין, היה לכך רק הסבר אחד: הבורחים נעזרו בבריחתם באנשים מתוך בית-הסוהר, אסירים וסוהרים גם יחד. אין צורך בהסברים והוכחות להאמת השערה זו. מעיד על כך יותר מכל סיפור הבריחה כפי שהוא.

יומנאי קצר-ראות

תכנית התבשלה במוחם של חדר ושטייטוב זמן רב לפני ביצוע וזריחה. יכלו להידבר ולתכנן בקלות את בריחתם. בזמן האחרון ניסו לא לעורר אליהם כל חשד, התנהגו בצניעות, לא הרבו בתלוצנות.

הם ניסו לשדל אסירים אחרים לברוח עמם יחד. כי בניגוד לתכניות אחרות בהן עדיף מעוט המשתתפים, היתה תוכניתם מבוססת על ההנחה, שככל שירבו הבורחים, יגדלו סיכוייהם להישאר בחוץ. אולם לא כל האסירים אליהם פנו, הסכימו לברוח. אחדים נאותו לעזור להם מבפנים ולא לברוח. רק אהרון כהן (26), שנאסר על

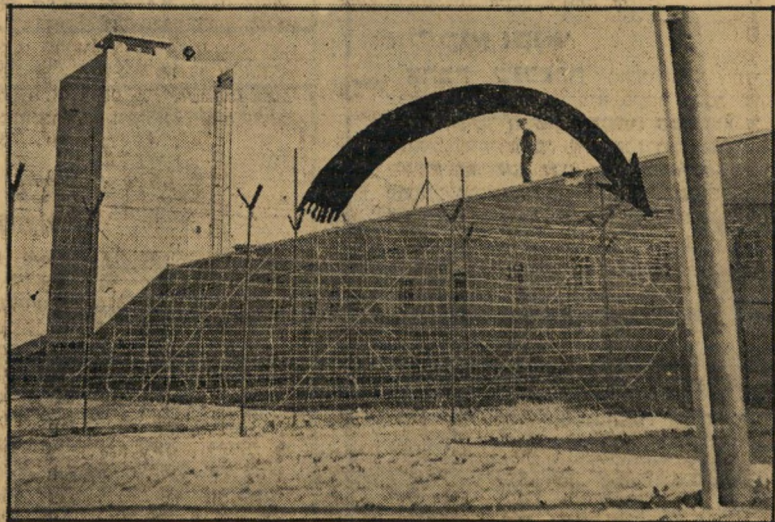

שלושה כסוהר אחד. שלושת אסירי תל-מונד שהשתתפו בבריחה, נתפסו על-ידי המשרה, טענו כי נקלעו אליה במקרה, בשעת ההליכה לרצחה. מימין הערבי אליס ניקולא, באמצע אהרון כהן, שנפצע בשעת הקפיצה מעל הגדר, משמאל הערבי סלים יעקב אמטנס.

השתתפות בשוד תנובה בשנת 1955, ושאחיו נרצח בזמנו בידי ישראל חרבוני, הסכים להשתתף בבריחה, למרות שלא ידע את התכנית.

לאהרון, המפגר בשכלו, נאמר רק ש' ביום חמישי עליו להיות בשעות אחר-צהריים בחדר התגלחת. חדר זה נמצא בתל-מונד בחזית הבנין, ליד חדר היומנאי, אחת מדלתותיו מובילה אל מגורי-הסוהרים, בקומה השנייה.

בשעות אחר-צהריים של היום החמישי היו שלושת האסירים בחדר התגלחת. זאכי שטייטוב היה המגלה. למולם הרע, או הטוב, נכנסו אותה שעה למקלחת בדרך מקרה שני ערבים. האחד היה אליאס ניקולא, מכפר שפרעם, שנדון בעזון החזקת רפוש גנוב, והשני היה סלים אמטנס, מכפר מוג'אר, שנדון בעזון המתת אדם. הדלת למגורי הסוהרים היתה נעולה. הדלת לחדר היומנאי היתה פתוחה. היו יומנאי, שסמך כנראה על יושרם של האסירי, יצא החוצה. בטעות, כמוכן, שכח

דרך הבריחה. כותל בית-הסוהר בתל-מונד, ממנו ברחו האסירים. החמישה עלו לגג דרך מעונט של הסוהרים, קפצו מגובה של ארבעה מטרים, עברו את גנהיוק המעונד על-ידי האסירים, הבקיעו דרך מבעד לגדר-התיל הסבוכה, הנראית בתמונה. משם נמלטו צפונה.

היומנאי את מפתח מגורי הסוהרים ב' מגירת יומנו. בטעות, כמוכן, היה מפתח זה מופרד מצרור המפתחות שנמצא במ' גירה. בטעות, כמוכן, שכח היומנאי לנעול את המגירה.

היומנאי היה כנראה אדם איטי מאוד. הוא השתהה בחוץ זמן רב. הוא היה גם, כנראה, קצרה-איה. כי כשחזר לשולחנו לא הבחין מבעד הדלת הפתוחה כי האסירי, רים, שהיו קודם לכן בתגלחת, נעלמו, וכי דלת מגורי-הסוהרים פתוחה. הוא הת' עורר מתרדמתו רק לקול הדהוד ריות מבחוץ.

ריות תתימקדע

אין צורך להסביר באריכות כיצד בוצעה הבריחה. האסירים נטלו את המפתח מתוך מגירת היומנאי. הם ידעו כמוכן איזה מפתח לבחור. הם עלו למ' גורי-הסוהרים, שהיו או בתפקיד או בתרדמת אחר-צהריים. משם רצו הבורחים לאורך הגג, עד לקצה הצפוני של הבנין, קפצו מגובה של ארבעה מטרים, דרך תיל שעטף את מעקה הגג. כאן נקע סלים הערבי את רגלו.

היתר רצו דרך גן הירק. כמה סוהרים הבחינו שמשוהו אינו כשורה. חלקם צעק על הבורחים. אחד הפעיל את תת-המקלע שלו. הארבעה הצליחו לחמוק מבעד לגדר. אהרון כהן נחתך ברגלו בעת המעבר. מעבר לגדר התפלגו הארבעה, רצו לעברים שונים.

הסוהרים, שמיהרו במכונית בעקבותיהם, תפסו את אליאס ניקולא מיד. כעבור שעותיים תפסו, בעזרת גשש, בפרדס סמוך גם את אהרון כהן וגם את סלים אמטנס. רק חדר ושטייטוב נמלטו כאילו בלעתם האדמה.

אין ספק שלשניים אלה אין מה להפסיד. אם ייתפסו או יסגירו את עצמם, מחכות להם שנות-מאסר ארוכות. משום כך סברו רים כל אלה המכירים אותם, כי לפני היתפסם יפלו כמה קרבנות — מבין אלה אשר היוניים נוטרים להם שגאה אישית.

אולם לאנשים אחרים, שאינם נמנים דואק על מעמד האסירים, ושעזרו להם בבריחתם, יש הרבה יותר מה להפסיד. משום כך חוששים אלה, יותר מכל אחד אחר, לתפיסתם של שני הבורחים.